

تأثیر شیوع بیماری کووید- 19 بر نرخ اقتصاد و جرایم حوزه سلامت و چالش های فراروی آن

فرزانه وزیری مهر

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، مرکز تسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، تسوج، ایران
fa.vaziry@gmail.com

محمد نصیرپور

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، مرکز تسوج، دانشگاه آزاد اسلامی، تسوج، ایران
mohammad.nasirpour@yahoo.com

چکیده

شیوع بیماری کووید- 19 و عدم رعایت پروتکل های بهداشتی تأثیر عمیقی بر نرخ جرایم در حوزه سلامت گذاشته است. کرونا فقط یک تهدید بهداشتی محسوب نمی شود بلکه می تواند یک تهدید اجتماعی اقتصادی به شمار آید و تغییر سبک زندگی مردم و همچنین تحت تأثیر قرار گرفتن روابط اقتصاد گواهی بر این ادعا می باشد. مسئله اصلی این است که عوامل موثر در بروز و شیوع بیماری کرونا ویروس و تدابیر پیشگیرانه آن چیست؟ اهداف این پژوهش، تبیین عوامل موثر بر بیماری کووید- 19 که زیر سویه جدید نیز در حال شیوع و گسترش می باشد و تأثیر آن بر اقتصاد و جرایم ارتكابی در حوزه سلامت و چالش های فراروی آن و ارائه تدابیر پیشگیرانه است. از مهم ترین این عوامل می توان به عدم رعایت پروتکل های بهداشتی، کمبود درآمد قشر حاشیه نشین جامعه و ... اشاره کرد و از مهم ترین راهکارهای پیشگیری از شیوع و ارتكاب جرایم در این حوزه می توان به تامین مایحتاج بهداشتی و درمانی قشر کم برخوردار و ضعیف جامعه و آموزش های بهداشتی و درمانی در حوزه سلامت پرداخت. روش تحقیق در این مقاله به طریق توصیفی- تحلیلی است. بر این اساس، مقاله حاضر در صدد علت شناسی اجتماعی و راهکارهای پیشگیری از شیوع کروناویروس و خروج از رکود کسب و کار و بهبود اقتصاد می باشد.

کلید واژه ها: کووید- 19، پاندمی کرونا، نرخ اقتصاد، جرایم حوزه سلامت.

مقدمه

شیوع بیماری کوید 19 و فاصله گذاری اجتماعی تأثیر عمیق بر نرخ جرایم مختلف گذاشته است. بیماری کوید 19 و دستورهای بهداشتی و فاصله گذاری اجتماعی فعالیتهای روزمره را تغییر داده است و ساختارهای فرصتی ایجاد شده در اثر این تغییرات باعث شده این بیماری تنفسی بسیار عفونی از وهان، شهری با بیش از 11 میلیون نفر در چین آغاز شده و به سرعت به سایر نقاط جهان گسترش یافته است طی چند ماه از آغاز سال 2020 چندین کشور در تلاش برای جلوگیری از شیوع ویروس کرونا مرزهایشان را بستند مسافرت ها را محدود کردند بسیاری از مشاغل و مکانهای عمومی بسته شدند. پیرو این تغییرات جهانی در کشور ایران نیز از اواخر 1398 در سراسر کشور در پاسخ به بیماری همه گیر کوید 19 که به سرعت در حال گسترش بود مقررات فاصله گذاری را با درجات مختلف با سخت گیری اجرا کردند. (علیپور، اورکی و فرامان، 1398: 138)

مفاهیم تحقیق

فاصله اجتماعی: برای اینکه این بیماری سرعت سرایت خیلی قوی دارد توصیه پزشکان و بهداشت فاصله گذاری (فاصله گرفتن) افراد از یکدیگر برای کاهش سرایت بیماری می باشد.
قرنطینه: افرادی که دچار بیماری کرونا هستند برای اینکه این بیماری را انتشار ندهند در محیطی جدا از سایر افراد سالم جامعه و خانواده نگه داری میشوند که به آن قرنطینه می گویند.

آدرس دبیرخانه همایش: آذربایجانشرقی، مراغه، بلوار شهید درخششی، مجتمع اداری و آموزشی

دانشگاه آزاد اسلامی مراغه، ساختمان اداری اندیشه شهید سلیمانی، طبقه دوم

تلفن تماس: ۰۴۱۳۷۲۵۵۸۸۲ - ۰۴۱۳۷۲۵۲۵۰۶ - داخلی ۳۳۶ و ۳۳۳

اپیدمی: همه گیر

ناخواسته در این تحقیقات متوجه شدم تمام امورات زندگی زنجیروار به یکدیگر وابسته هستند کار، هزینه های زندگی، معاشرت های اجتماعی، انجام امور فرهنگی، انجام کارهای معنوی، بسته شدن مسجدها، عبادتگاه ها و حج، تعطیل شدن مغازه ها، تعطیلی نقل و انتقالات، افزایش جرایم مجازی و به وجود آمدن بزه های دیگر از جمله شایعات که منجر به استفاده بیش از حد مواد مخدر ضربه جبران ناپذیری به سلامت روان و اقتصاد جامعه زده است.

تاریخچه

کرونا ویروس ها ویروس هایی پوششدار با زنجیره مثبت RNA بوده، قطری معادل 60 تا 140 نانومتر دارند و با داشتن برجستگی های اسپایک مانند در سطح شان که در زیر میکروسکوپ الکترونی ظاهری شبیه به تاج دارد کروناویروس نامیده می شوند. چهار کرونا ویروس از جمله HKU1، NL63، 229E و OC43 در بین انسان ها شایع بوده و بیماری های خفیف تنفسی یا سرماخوردگی های ساده را ایجاد می کنند. در دو دهه گذشته با وقوع نوترکیبی های ژنی بین بتاکرونا ویروس های حیوانی و انسان باعث ایجاد بیماری های تنفسی شده است. اولین نوترکیبی ژنی گزارش شده در سال های 2002-2003 رخ داد که یک ویروس جدید از جنس بتاکرونا که منشاء آن خفاش بود از طریق میزبان واسطه که نوعی از گربه ها (زباد نخلی آسیایی) بودند در استان گوانگدونگ چین به انسان منتقل شد. این ویروس، که تحت عنوان سندرم حاد تنفسی ست، باعث ابتلای 8422 نفر در چین و هنگ کنگ و منجر به مرگ 916 نفر (میزان مرگ و میر 11 درصد) شد. تقریباً یک دهه بعد در سال 2012، سندرم تنفسی خاورمیانه (کرونا مرس) در کشور عربستان با منشا خفاش از طریق میزبان واسطه که شترهای یک کوهانه بودند به انسان منتقل شد و 2494 نفر را تحت تأثیر قرار داد و باعث مرگ 858 نفر (مرگ و میر 34 درصد) شد. (علی مولایی، 1398: 154) سیستم نظارت بر امور بهداشتی که بعد از شیوع بیماری سارس ایجاد شده بود، شروع به کار کرده و نمونه های تنفسی بیماران را برای تحقیقات لازم به آزمایشگاه های مرجع فرستادند. در تاریخ 31 دسامبر، 2019 چین شیوع این بیماری را اعلام کرد و سازمان جهانی بهداشت در اول ژانویه بازار غذاهای دریایی را تعطیل کرد. در 7 ژانویه، ویروس به عنوان یک کرونا ویروس شناسایی شد که دارای بیش از 95 درصد شباهت خونی با کروناویروس خفاش و بیش از 70 درصد شباهت با کرونا سارس بود. نمونه های گرفته شده از بازار غذاهای دریایی مثبت شد و این نشانگر آن است که منشا ویروس از آنجا بود. افزایش تعداد مبتلایان به بیماری حاکی از آن است که انتقال ویروس از انسان به انسان در حال انجام است. در 11 ژانویه اولین مورد فوتی ثبت شد. رفت و آمدهای گسترده چینی ها موجب همه گیری این بیماری شد و کم کم در دیگر کشورها از جمله در تایلند، ژاپن و کره جنوبی در افرادی که از وهان برمی گشتند گزارش شد. در فرودگاه های کشورهای مختلف از جمله هند مکانیسم های غربالگری برای شناسایی افراد دارای علائم که از چین باز می گشتند انجام می شد و این افراد در محل های خاصی می ماندند تا از آنها آزمایش های تشخیصی کووید-19 گرفته شود. احتمال انتقال بیماری در افراد بیمار بدون علامت به افراد سالم کاملاً بارز و مشهود است. (عباسی، 1400: 239)

اصل و منشا گسترش کووید-19 و رابطه آن با اقتصاد و جرایم حوزه سلامت

شیوع بیماری کوید 19 و فاصله گذاری اجتماعی تأثیر عمیق بر نرخ جرایم مختلف گذاشته است. بیماری کوید 19 و دستورهای بهداشتی و فاصله گذاری اجتماعی فعالیت های روزمره را تغییر داده است و ساختارهای فرصتی ایجاد شده در اثر این تغییرات باعث شده این بیماری تنفسی بسیار عفونی از وهان، شهری با بیش از 11 میلیون نفر در چین آغاز شده و به سرعت به سایر نقاط جهان گسترش یافته است طی چند ماه از آغاز سال 2020 چندین کشور در تلاش برای جلوگیری از شیوع ویروس کرونا مرزهایشان را بستند مسافرت ها را محدود کردند بسیاری از مشاغل و مکان های عمومی بسته شدند. پیرو این تغییرات جهانی در کشور ایران نیز از اواخر 1398 در سراسر کشور در پاسخ به بیماری همه گیر کوید 19 که به سرعت در حال گسترش بود مقررات فاصله گذاری را با درجات مختلف با سخت گیری اجرا کردند. فاصله گذاری اجتماعی ابزاری است که از دیرباز در راستای حفظ سلامت عمومی تاسیس شده و به دنبال کاهش فرصت های انتشار یک عامل عفونی در بین افراد و کاهش سرعت انتقال آن است اقدامات فاصله گذاری اجتماعی شامل دستورالعمل هایی است که افراد هنگام حضور در جمع از یکدیگر فاصله میگیرند مانند محدودیت های حضور در اجتماعات با محدودیت در فعالیت های مشاغل و دستورالعمل هایی برای ماندن در خانه با توجه به اینکه بیماری کوید 19 بیشتر عفونی است اجرای سریع سیاست های فاصله گذاری اجتماعی از اهمیت ویژه ای برخوردار میباشد. (علی

آدرس دبیرخانه همایش: آذربایجانشرقی، مراغه، بلوار شهید درخشسی، مجتمع اداری و آموزشی

دانشگاه آزاد اسلامی مراغه، ساختمان اداری اندیشه شهید سلیمانی، طبقه دوم

تلفن تماس: ۰۲۱۳۷۲۵۵۸۲ - ۰۲۱۳۷۲۵۲۵۰۶ - داخلی ۳۳۶ و ۳۳۳

مولایی، 1398: 155

بیماری کوید 19 یک وضعیت اضطراری در سراسر جهان به وجود آورده است که تهدید ویرانگر برای شاخص های سلامت روان اقتصاد و روابط اجتماعی میباشد. فاصله گذاری اجتماعی و قرنطینه آسیب جدی به روابط اجتماعی وارد کرده است. به دنبال قرنطینه عواملی همچون بیکاری طولانی مدت از دست دادن مشاغل و کاهش درآمد خانواده در بسیاری از کشورها ایجاد شده است. کاهش روابط اجتماعی و شرایط متغیر اقتصادی میتواند منجر به بحران های جدی در کلان شهرها شود. کرونا فقط یک تهدید بهداشتی محسوب نمیشود بلکه میتواند یک تهدید اجتماعی اقتصادی به شمار آید. تغییر سبک زندگی مردم و همچنین تحت تاثیر قرار گرفتن روابط اقتصاد گواهی بر این ادعا میباشد. در مرحله اول این پاندمی وحشت میلیاردها نفر در سراسر جهان برای به حداقل رساندن انتقال ویروس از قرنطینه و فاصله گذاری اجتماعی استفاده کردند. برخی از اقدامات اتخاذ شده توسط کشورهای مختلف جهان برای کنترل شیوع ویروس کرونا شامل تعطیلی موسسات آموزشی و قرنطینه جزئی یا کامل شهرها بود. در زمان شیوع بیماری حضور در خانه بخصوص برای مشاغل غیر ضروری توصیه شد. تمامی محدودیت ها به طور معناداری تاثیر منفی در فعالیت های اقتصادی کشورهای آسیب دیده داشتند. استراتژی پیشگیری از انتقال بیماری به طور کلی شامل حفظ بهداشت شخصی میباشد. در ابتدای مشاهده موارد مثبت بیماری در کشور ایران پروازهای بین المللی کاهش یافت و حتی برخی از پروازها تعطیل شد و موسسات آموزشی نیز تعطیل شدند. از طرفی اکثر اجتماعات عمومی ممنوع گردید. با افزایش موارد ابتلاء و بستری ها دولت برنامه های قرنطینه، ممنوعیت سفر، تعلیق حمل و نقل و تعطیلی همه سازمان های غیر ضروری را در دستور کار خود قرار داد. تمامی فعالیت ها با ضعیف شدن اقتصاد مردم همراه بود. (علیپور، اورکی و فرامان، 1398:

138)

در مورد تاثیر این بیماری بر اقتصاد ایران باید به این نکته توجه نمود که ایران کشوری با درآمد متوسط جمعیت عمده ای از افراد در بخش غیر رسمی شاغل هستند. قرنطینه و ضرر اقتصادی منجر به آشفتگی ذهنی بین تمام طبقات مردم میشود. خط مرگ ناشی از عفونت ویروسی فشار روانی غیر قابل تحمل را بر مردم در بر داشته است. ناگفته نماند که برخی از صنعت ها و شغل ها نیز از رونق خوبی برخوردار شدند و حتی تغییر عجیبی در سبک زندگی و اقتصادی مردم به وجود آمده است. عواقب اجتماعی شامل لغو، به تعویق انداختن رویدادهای ورزشی و اخلاص در برگزاری جشن ها و تجمعات مذهبی میباشد. عواملی همچون تعطیلی هتل ها، رستوران ها و مکان های مذهبی، بستن مکان هایی برای سرگرمی، ماندن سالن های سینما، باشگاه های ورزشی، سالن های ورزشی، استخرها و... منجر به استرس در توده مردم شده است. در کشور، لغو برخی از مناسبت های مذهبی مانند زیارت امامان معصوم، حج، نماز جمعه، لیالی قدر، ایام محرم باعث پیامدهای اجتماعی و سیاسی شده است. کوید 19 صدمات شدیدی را بر افراد کم درآمد به ویژه کارگران روزمزد، حقوق بگیران، کارگران غیر رسمی و بازاریان خرده فروش تحمیل کرده است. تاثیر متقابل سلامت روانی و اجتماعی، افسردگی، خشم، سوء مصرف مواد و یا شاید بروز همه گیری بیماری کرونا علاوه بر اثرات منفی و روانشناختی مانند استرس موجب تاثیر بیماری بر شاخص های اجتماعی مانند همبستگی شده باشد. با این حال چنین وضعیتی را برای تمام کشور ترسیم نمود. با توجه به درآمد متوسط کشور و محدودیت های زیاد در زمان شیوع ویروس کرونا و همچنین انجام فعالیت های اقتصادی با اقدامات پیشگیرانه کشور ایران مجبور است امکانات آزمایشگاهی و بهداشتی خود را گسترش دهد که این اقدام به نحو مطلوبی صورت گرفته است. اقدامات به موقع با هماهنگی مناسب ممکن است به کشور در مبارزه با ویروس کشنده کمک کند دولت به تنهایی نمیتواند وضعیت را کاهش دهد. تلاش مشترک پشتیبانی و همدلی از سوی شهروندان سازمان های مردم نهاد متخصصان بهداشت عمومی کشور و سرمایه گذاران برای پیمایش این بحران لازم و ضروری میباشد. هرگونه سیاستی که برای کنترل شیوع کرونا به اجرا گذاشته میشود باید سیاست های حمایتی از کسب و کار نیز در آن مد نظر قرار گیرد. شوک کرونا یک شوک به عرضه نیروی کار، تقاضای کالاها و خدمات است. (عباسی، 1400: 245)

بنابراین در هنگام وقوع یک خطر یا بحران اجتماعی همانند همه گیری ویروس عموم جامعه طبق عقلانیت فردی دو نوع رفتار را نشان میدهند:

1. پیشگیری که رویکرد منطقی و مثبت است 2. اضطراب و نگرانی مداوم که رویکردی انفعالی و اثر آن منفی و مخرب است. لذا بایستی شورای سیاست گذاری ویروس کرونا ترکیبی از اقتصاددانان و جامعه شناسان فعال باشند تا بتوانند ضمن چالش های پیشرو آینده ایران چشم اندازی در حوزه رفتاری و اقتصادی پس از کرونا ترسیم کنند تا متناسب با آن مسائل سیاست های پیشگیرانه اجتماعی و اقتصادی اتخاذ کرده بدین ترتیب میتوان گفت که مساله اصلی تحقیق معطوف پیامدهای اقتصادی و اجتماعی ویروس کرونا با رویکرد بهبود کسب و کار میباشد. شیوع کرونا در سراسر دنیا با پایانی نامشخص است که تاثیرات بسیار غم انگیزی برای انسانها چه از نظر اقتصادی و یا دیگر زمینه ها داشته است. مردم ایران از سطح آگاهی بسیار بالایی برخوردار هستند و درخصوص شرایط شخصی زندگی و هم ابعاد اجتماعی آن

آدرس دبیرخانه همایش: آذربایجانشرقی، مراغه، بلوار شهید درخشسی، مجتمع اداری و آموزشی

دانشگاه آزاد اسلامی مراغه، ساختمان اداری اندیشه شهید سلیمانی، طبقه دوم

تلفن تماس: ۰۲۱۳۷۲۵۵۸۲ - ۰۲۱۳۷۲۵۲۵۰۶-۹ داخلی ۳۲۶ و ۳۲۳

دارای تحلیل های عمیق و قوی هستند و واکنشهای متناسب با شرایط نشان میدهند. امروز مردم با درک درستی از شرایط، واکنش تاب آورانه از خود در برابر مشکلات نشان دهند جامعه ایران تنها درگیر با مسئله کرونا نیست. جامعه ایرانی علاوه بر فشارهایی که از ناحیه کرونا تحمل میکند از سال های گذشته فشارهای تحریم را هم تحمل میکند و کمتر جامعه ای به طور همزمان تحت چنین فشارهایی قرار دارد. فشار سوم فشارهایی است که در سال های گذشته جاری و مرسوم بوده مانند بلاهای طبیعی یا سیل، زلزله. علاوه بر چنین فشارهایی وارد عصری شده که ناشناختگی، غافلگیری و بی ثباتی در آن حکم فرماست و شهروندان باید هر لحظه خودشان را با شرایط جدیدی سازگار کنند. کرونا هنرهای عجیب و غریبی دارد و یکی از آنها جمع کردن جرایم خیابانی، نزاع و درگیری در محیط های اجتماعی و سرقت از منازل و کیف قاپی در پیاده رو است. اما این ویروس هوشمند در مقابل توانسته سرقت از فاصله دور را رواج دهد و آن را جایگزین بقیه جرایم کند حالا در میان سارقان هم برد با آنهایی است که پیش از دیگران با دانش و ابزار روز آشنایی دارند و این شاید به بالا بردن دانش شهروندان نیز بینجامد. به هر حال فضای مجازی دیگر خیابان نیست که کیف را سمت دیگری بگیرد یا پولتان را چند جا بگذارد و چیزهایی از این دست. اینجا باید بلد باشید از اطلاعات شخصیتان محافظت کنید و اگر تا به حال یاد نگرفته اید، کرونا مجبورشان میکند که یاد بگیرید. آثاری که این ویروس بر جرایم ارتكابی دارد میتوان از دو منظر کاهش و افزایش آن مورد بررسی قرار داد و از یک سو کاهش تردد شهروندان در سطح شهر، افزایش حضور آنان در منزل و استفاده از خدمات آنلاین میتوان انتظار کاهش میزان جرایمی نظیر سرقت از منازل ضرب و جرح را داشت و از سوی دیگر به دلیل افزایش میزان استفاده از فضای مجازی و خدمات رایانه ای افزایش وقوع جرایم در این حوزه امری محتمل است. افزایش استفاده از خدمات آنلاین یا بر خط در کنار بالا رفتن میزان بیکاری مشاغل که صاحبان آنها نیاز به حضور فیزیکی در جامعه دارند باعث شد تا بزهاران فضای مجازی در پوشش ارائه شغل خدماتی مثل تولید پشتیبانی سایت پاسخگویی در بخش فروش اینترنتی اقدام به جذب شهروندان و دریافت اطلاعات حساب بانکی آنها کنند. به رغم این که قبل از شیوع کرونا نیز مجریان سایبری مرتکب جرایم مشابه می شدند و هرچند فعالیت این افراد در فضای مجازی موضوع تازه ای است اما نیاز به چنین امکاناتی در اوج فاصله اجتماعی از یک سو و احساس همدردی و همدلی آدم ها با توجه به شرایط کرونایی از سوی دیگر فرصت مناسبی برای جولان مجرمان سایبری و هکرها و کلاهبرداران مجازی فراهم میآورد. ناگفته پیداست که کرونا وضعیت مشابه در همه جای جهان پدید آورده و به تبع آن جرایم مجازی هم تقریباً مشابه هم هستند از تبلیغ کارهایی همانند تولید محتوا، پشتیبانی سایت پاسخگویی در بخش فروش سایت و... در منزل با درآمد عالی، وعده فروش پلاسمای افراد بهبود یافته از بیماری کرونا، وعده فروش کیت های جعلی تشخیص و حتی واکنشهای تقلبی کرونا به قیمت هزار دلار و جالب است در برخی کشورها جرایمی مانند تهدید به خاموش کردن برق بیمارستان ها و غیر فعال کردن دستگاه های پزشکی نیز گزارش شده تهدید افراد ساده دل به ابتلاء آنها به کرونا برای در اختیار قرار دادن رمز عبور رایانه یا رمز عبور کارت های بانکی کرونا در ایران تنها بحران سلامت نبود بلکه مکملی شد برای تشدید مشکلات و مسائل اقتصادی که بیکار شدن کارگران، تعطیل شدن کارگاه های تولیدی و کسب و کارها و کوچک شدن سفره معیشت اقشار مختلف نتیجه آن بود. کرونا به جز اثر منفی بر اقتصاد ایران جان های عزیز زیادی را از خانواده بزرگ ایرانیان گرفت و مفهوم های بسیاری از جمله مفهوم سوگواری و ترحیم را تغییر داد. (آقابابایی، 1400: 2)

شیوع ویروس کرونا پیش از هر چیز یک فاجعه انسانی است که زندگی میلیون ها نفر در سراسر جهان را تحت تاثیر قرار داده است. این ویروس همچنین تاثیر فزایندهای بر اقتصاد و مناسبات اجتماعی دارد. شیوع ویروس کرونا و نگرانی مردم از ورود به امکان عمومی نظیر فروشگاه ها، مراکز خدماتی و... بسیاری از مشاغل و کسب و کارها را با کاهش تقاضا و فروش کالاها و خدمات مواجه کرده است. به نظر میرسد بیشترین آسیب را بخش خدمات و زیربخش های آن در مقایسه با سایر بخش ها و اقتصاد شهری در مقایسه با اقتصاد روستایی و نیز کارگران در مقایسه با کارفرمایان و گروه های آسیب پذیر و شاغل در بخش غیررسمی شهری در مقایسه با سایر خانوارها متحمل شده اند. هرگونه سیاستی که برای کنترل شیوع کرونا به اجرا گذاشته میشود باید سیاست های حمایتی از کسب و کار نیز در آن مد نظر قرار گیرد. شوک کرونا یک شوک به عرضه نیروی کار، تقاضای کالاها و خدمات است. مهم ترین موضوع در شوک، سمت عرضه جلوگیری از اختلال در زنجیره تأمین است که نیازمند سیاست های تأمین سرمایه در گردش و ساماندهی نیروی کار است، و ازسوی دیگر ایجاد چتر حمایتی از اقشار ضعیف در حوزه اجتماعی است. بنابراین در هنگام وقوع یک خطر یا بحران اجتماعی همانند همه گیری ویروس، عموم جامعه طبق عقلانیت فردی دو نوع رفتار را نشان میدهند: اول پیشگیری که رویکرد منطقی، فعال و مثبت است و دوم اضطراب و نگرانی مداوم که رویکردی انفعالی و اثر آن منفی و مخرب است. لذا بایستی شورای سیاست گذاری ویروس کرونا ترکیبی از اقتصاددانان و جامعه شناسان فعال باشد تا بتواند ضمن چالش های پیش رو آینده ایران، چشم اندازی در حوزه رفتاری و اقتصادی پس از کرونا ترسیم کند تا متناسب با آن مسائل سیاست های پیشگیرانه اجتماعی و

آدرس دبیرخانه همایش: آذربایجانشرقی، مراغه، بلوار شهید درخشسی، مجتمع اداری و آموزشی

دانشگاه آزاد اسلامی مراغه، ساختمان اداری اندیشه شهید سلیمانی، طبقه دوم

تلفن تماس: ۰۴۱۳۷۲۵۵۸۳ - ۰۴۱۳۷۲۵۲۵۰۶-۹ داخلی ۳۳۶ و ۳۳۳

اقتصادی اتخاذ گردد. بدین ترتیب میتوان گفت که مسأله اصلی تحقیق معطوف به پیامدهای اقتصادی و اجتماعی و ویروس کرونا با رویکرد بهبود کسب و کار می باشد. (احمدیان یزدی و رضوی، 1399: 190)

پیشینه تجربه های بین المللی

بر اساس اعلام سازمان بهداشت جهانی، ویروس کرونا در تمام نقاط جهان منتشر خواهد شد. برخی کشورها با قرنطینه و برخی دیگر با کنترل تدریجی در حال مقابله با شیوع این ویروس هستند. اما واضح است که کنترل اولیه ناموفق منجر به از پا افتادن سیستم بهداشتی میشود؛ ظرفیت بیمارستان ها پر میشود و این ماجرا تأثیر بدی بر روحیه پزشکان، پرستاران و کارمندان مراقبت های بهداشتی دارد. در چنین وضعیتی در مناطقی که قرنطینه شده اند بسیاری از سازمان ها و ادارات دولتی و کسب و کارها تعطیل شده اند. در مناطق دیگر نیز کارفرمایان برای محدود کردن سفرهای درون شهری، سیاست کار از خانه را اجرا کرده اند. چنین وضعیتی در حالی که هنوز درمانی برای بیماران مبتلا به این ویروس پیدا نشده و شیوع ادامه دارد باعث نگرانی مردم در تمام کشورها شده است. **عملکرد کشور ایران** در مواجهه با ویروس کرونا با در نظر گرفتن کلیه محدودیت ها در جوامع بین المللی و با استفاده از ظرفیت های موجود باعث گردید ایران از لحاظ درصد بهبود یافتگان نسبت به مبتلایان با 73 درصد پس از چین دومین کشور جهان قرار گیرد. (عباسی، 1400: 236)

چالش های پیشرو در مواجهه با کرونا

رکود

مصرف کنندگان در خانه میمانند، درآمد و شغل خود را از دست میدهند؛ قرنطینه، محدودیت سفر و کار از راه دور، همه جای دنیا باعث کاهش شدید هزینه های مصرف کنندگان تا پایان دومین فصل سال 2020 و ایجاد رکود اقتصادی خواهد شد. هر چند پیش بینی میشود شیوع ویروس کرونا در اواخر فصل دوم سال 2020 کنترل شود اما ضربه اقتصادی ناشی از این شیوع میتواند رکود را تا پایان فصل سوم 2020 طولانی کند. ورشکستگی ها افزایش پیدا میکند، بیکاری زیاد میشود و فشار قابل توجهی بر سیستم بانکی و مالی وارد خواهد شد. این بحران تولید ناخالص جهانی را کاهش خواهد داد. باید از افراد و مشاغلی که از این بحران متأثر شده اند حمایت کرد و آماده رو به رو شدن با شوک اقتصادی 8 تا 13 درصدی شد. آمارها نشان میدهد که در ایران رکود اقتصادی نسبت به ماه مشابه سال قبل 93 درصد کاهش داشته است. به نظر میآید بحرانی که ویروس کرونا برای اقتصاد جهانی به وجود میآورد بی شباهت به بحران سال های 2008-2009 نباشد. آنچه در این میان خطرناک است، خوش بینی درباره بازگشت تقاضاست، به خصوص برای شرکتهایی که سرمایه درگردش یا کمبود نقدینگی دارند و به سمت ورشکستگی میروند. رکود طولانی مدت بیشترین آسیب را به اقتصاد کشورها وارد خواهد کرد. شیوع کرونا در سراسر دنیا داستانی با پایانی نامشخص است که تأثیرات بسیار غم انگیزی برای انسانها چه از نظر اجتماعی و چه از نظر اقتصادی دارد. بدیهی است کرونا جهان را با یک رکورد عظیم اقتصادی مواجه ساخته که چالش های زنجیره تأمین برای بسیاری از کشورها آغاز شده است و اگر مدیریت و تدابیر ویژه اعمال نگردد خسارت های ناشی از بحران کرونا به صورت تصاعدی افزایش خواهد یافت. در ایران برای مثال صنعت حمل و نقل، گردشگری و هتلداری و نیز اکثر تولیدگران، تقاضای خود را از دست داده اند؛ مردم هزینه های خود را کاهش میدهند و برخی از کالاهای مصرفی با افت زیادی مواجه شده اند. (کریمی و کیاسر، 1399: 60)

سناریوهای متفاوت کرونا ویروس بر اقتصاد جهانی

از زمان شیوع ویروس کرونا در دنیا، پیش بینی ها و سناریوهای متعددی درباره تأثیر این ویروس بر اقتصاد جهانی توسط دانشگاهیان، مؤسسات تحقیقاتی و شرکت های مشاوره مدیریت ارائه شده است. همه این سناریوپردازی ها به دنبال برآورد حداقل و حداکثر پیامدهای کووید 19 و ترسیم کردن راههای مقابله با پیامدهای محتمل در هر سناریو هستند تا از این طریق دامنه انعطاف تصمیم گیرندگان و مجریان تصمیم ها را در مقابله با پیامدهای این ویروس افزایش دهند. مهمترین درس آموخته سناریوهای گوناگون، آمادگی برای مواجهه با شرایط گوناگون و اتخاذ راهکارهای مناسب برای کنترل پیامدهای آن است. محققان برآوردی از دامنه بیماری در شهر ووهان چین بر مبنای سناریوهای مختلف منتشر

کردهاند. آنچه در برآورد محققان قابل توجه و حائز اهمیت است، چگونگی روند کاهش تعداد مبتلایان است. شرکت مکنزی در تحقیقات خود چند سناریو برای وضعیت اقتصاد جهانی طراحی کرده است که دو سناریو را تشریح کرده است. یک سناریو این است: در صورتی که ویروس موجود و بهبودی آرام آرام در جریان باشد و کشورها بتوانند بین 2 تا 3 ماه ویرس را کنترل کنند با توجه به بحران بانکی و آسیب های اقتصادی، تولید ناخالص در جهان 409 و رشد تولید ناخالص جهانی با 105 درصد کاهش روبه رو خواهد بود. در چنین شرایطی به نظر میرسد زمان بازگشت به دوره پیش از بحران کرونا پایان سال 2020 باشد. سناریوی دوم این است: در صورتی که ویروس موجود و رشد آن به صورت بلند مدت و آهسته اتفاق بیفتد و حفظ فاصله اجتماعی چندین ماه به طول بیانجامد رشد تولید ناخالص در سال 2020 با 407 درصد کاهش همراه خواهد بود و زمان بازگشت به وضعیت پیش از بحران فصل سوم سال 2022 تخمین زده میشود. (کریمی و کیاسر، 1399: 58)

تداوم گسترش ویروس کووید- 19

در این سناریو، نظام بهداشت و درمان نمیتواند با حداکثر کارایی خود به مقابله با این ویروس بپردازد و روند شیوع این ویروس و تعداد مبتلایان شکل صعودی به خود میگیرد. جبران خسارات اقتصادی ویروس تحت این سناریو ناممکن خواهد بود و به دلیل تخریب زیرساخت های طرف عرضه، دستیابی به سطح تولید قبل از شیوع ویروس نیز دور از دسترس خواهد شد. روشن است که متغیر کلیدی در هر دو سناریو؛ همچون سناریوهایی که برای دیگر نقاط جهان تنظیم شده اند، مدت زمان شیوع و فراگیر ماندن بیماری است و ضروری است که سیاست گذاران با کنترل این متغیر، مانع از بروز خسارت های جدی تر به اقتصاد کشور شوند. (آقابابایی، 1400: 25)

پیامدهای اقتصادی و اجتماعی کرونا

ابعاد اجتماعی ویروس کووید- 19

یکی از مهمترین دریچه هایی که میتوان از طریق آن به موضوع مواجهه با کرونا در جامعه ایران نگرینت بررسی ابعاد اجتماعی این موضوع است؛ جامعه شناسی در پی توضیح چیرستی و چرایی رفتار اجتماعی انسانها است بنابراین، این زاویه دید میتوان در تشریح بسیاری از اتفاقاتی که در جامعه ایران در رابطه با بیماری کرونا با آن مواجه بودیم را تشریح کند. برای مثال مخالفت ها با بستن حرم امام رضا(ع) و حرم حضرت معصومه(س) یا مخالفت با تعطیلی مناسک مذهبی نظیر نماز جمعه، نوعی رفتار اجتماعی است که باید به ریشه های این رفتار و چیرستی و چرایی بروز آن دقت کرد. در شرایطی که جامعه و افکار عمومی شناخت کافی از این ویروس پیدا نکرده است و نوعی هراس اجتماعی و ذهنی در لایه های جامعه وجود دارد " امید اجتماعی و آگاهی عمومی " تنها راهکاری است که می تواند در کنترل بحران به کمک دولت بیاید و ایده حکمرانی خوب را چه در سطح جامعه و چه در سطح مدیران و مسئولان اعمال کند. دشمن درجه یک " امید اجتماعی " هراس عمومی است که با اعمال سیاست های درست و شفاف و بیان شواهد و تجربیات مثبت به آرامش نسبی و حتی تغییر رفتار اجتماعی میتوانیم به مقابله با آن برویم. همین تغییر رفتار اجتماعی است که هر زمانی جامعه را در کنار دولت قرار داده است ظرفیت بزرگی را برای عبور کم هزینه از مشکلات ایجاد کرده و در مورد ویروس کرونا و مهار تبعات اجتماعی و روانی آن هم همین قاعده صادق است. (بهمی و شهبازیان، 1399: 255)

آسیب های اجتماعی متأثر از کرونا

آمار و شواهد موجود در جامعه، نشانه روند رو به رشد آسیب های اجتماعی در جامعه بوده و در این رابطه دیگر توقف و بی تفاوتی دستگاه ها و نهادهای فرهنگی، اجتماعی مورد قبول نیست. انکار آسیب های اجتماعی در جامعه بیشترین آسیب را به پیکره جامعه وارد خواهد کرد که این امر موجب میشود از واقعیت هایی که میتوان آن را مشکلات زیرساختی در بحث آسیب ها عنوان کرد، دور بمانیم. از روند برخی آسیب های اجتماعی در جامعه نباید چشم پوشی کرد؛ زیرا چشم پوشی از آسیب ها به هر منظور منجر شیوع بیشتر آنها خواهد شد. محیط یکی از مهمترین عوامل تأثیرگذار در پیدایش و همچنین پیشگیری از بروز آسیب های اجتماعی است. به همین دلیل تغییر در محیط حتی از طریق بروز و شیوع

آدرس دبیرخانه همایش: آذربایجانشرقی، مراغه، بلوار شهید درخشسی، مجتمع اداری و آموزشی

دانشگاه آزاد اسلامی مراغه، ساختمان اداری اندیشه شهید سلیمانی، طبقه دوم

تلفن تماس: ۰۴۱۳۷۲۵۵۸۲ - ۰۴۱۳۷۲۵۲۵۰۶ داخلی ۳۳۶ و ۳۳۳

یک بیماری بعنوان عاملی مداخله ای میتواند در شدت و شتاب و یا کاهش و تعدیل ظهور و بروز آسیب های اجتماعی تأثیرگذار باشد. از سوی دیگر یک محیط مناسب میتواند مانع بروز بسیاری از آسیب های اجتماعی گردد. به همین دلیل یکی از نقاط مهم تمرکز برای مداخلات پیشگیری از آسیب های اجتماعی، اصلاح محیط میباشد. (محدث اردبیلی و شید عنبرانی و مشگی و رجائی، 1399: 4)

افزایش کودک خیابانی

رکود اقتصادی ناشی از پیامدهای اقتصادی اپیدمی کرونا که به تعطیلی بسیاری از کسب و کارهای خرد و کم درآمد منجر گردیده است برای بسیاری از خانواده های این مشاغل راهی جز روانه کردن کودکانشان بر سر چهارراه ها باقی نخواهد گذاشت. ناپایداری و بی ثباتی اقتصادی، میزان و نرخ بزه و جرم را افزایش خواهد داد. جوامعی که بطور جدی برای بحران های اقتصادی چاره اندیشی نمیکنند معمولاً بعد از بحران های دو سویه اقتصادی و اجتماعی با افزایش سطح خشونت در جامعه و آسیب به اموال عمومی مواجه میگردند. (زاد افشار، خردمند و فرامرزی، 1400: 158)

افزایش خشونت خانگی

متأسفانه رکود اقتصادی و تهدید بیکار شدن مردانی که تا چندی قبل شاغل و صاحب درآمد بوده و اکنون خانه نشین شده اند بروز پدیده خشونت خانگی را منجر میگردد. علاوه بر این با توجه به گستردگی اعتیاد در جامعه ما، تعداد زنان و کودکانی که مشمول بد سرپرستی می باشند در بحران کرونا بیش از گذشته مورد خشونت خانگی و آزار قرار خواهند گرفت و متأسفانه به دلیل عدم حمایت قانونی تنها میتوان به خدمات جامعی از مددکاری و روانشناسی از جمله ایجاد فضای توانمند سازی روحی- جسمی و دانشی این اقشار امید بست. (احمدی و گرکز، 1399: 36)

افزایش تخلفات اقتصادی؛ اجتماعی و بهداشتی

وقتی پدیده های ناخوشایند در جامعه اتفاق میافتد میزان تخلفات افزایش می یابد. بنابراین بین آشوب و بحران های اجتماعی و بهداشتی و میزان تخلفات رابطه وجود دارد.

افزایش گروه های آسیب پذیر

در کشورهای با حجم بالای بخش غیررسمی، اکثر کارگران که قانوناً تحت پوشش حمایت های اجتماعی نیستند ضرورت دارد این کارگرها در مرکز چالش های سیاستی باشند. به دلیل ویژگی های خاص این بحران، کارگرانی که در اشکال غیر استاندارد فعالیت میکنند و افرادی که خود اشتغال هستند، مشخصاً در معرض ریسک بیشتری قرار دارند. خدمات آنها ضروری و برای آنها تقاضای زیادی وجود دارد، اما این افراد تحت پوشش تامین اجتماعی نیستند. **مشاغل خانگی** هم در معرض ریسک قابل توجهی هستند. آنها در خانه ها کار میکنند، جایی که اغلب قوانین ضعیفی وجود دارد و حقوق کارگران نادیده گرفته میشود. علاوه بر این، بخش کثیری به صورت غیررسمی به کار گرفته شده اند که این امر موجب افزایش آسیب پذیری آنها در مقابل این بحران میشود. تأثیر این ویروس علاوه بر صدمه بر میزان **تولیدات صنعتی** در بسیاری از صنایع، شوک های بزرگی را نیز به مراکز تولید و توزیع پوشاک، مواد غذایی غیر صنعتی، تالارهای پذیرایی، رستوران ها، کترینگ ها، توزیع آجیل و خشکبار، مدارس غیرانتفاعی، مهدهای کودک، دفاتر و آژانس های مسافرتی، مراکز گردشگری، مراکز تولید و توزیع صنایع دستی، حمل و نقل عمومی، صنعت کفش و کیف، آموزشگاه های آزاد علمی، آموزشگاه های هنری و سینمایی، آرایشگاه های زنانه و مردانه، هتل ها، اماکن و باشگاه های ورزشی، دستفروشان، کارگران ساختمانی و خدماتی و ... بشدت متأثر از اثرات منفی این رخداد شده اند. (احمدی و گرکز، 1399: 40)

پیامدهای اقتصادی بیماری کرونا

اقتصاد ایران در حالی با معضل کرونا مواجه شده که متغیرهای اقتصاد کلان وضعیت مناسبی را نشان نمیدادند. براساس

آدرس دبیرخانه همایش: آذربایجان شرقی، مراغه، بلوار شهید درخشسی، مجتمع اداری و آموزشی

دانشگاه آزاد اسلامی مراغه، ساختمان اداری اندیشه شهید سلیمانی، طبقه دوم

تلفن تماس: ۰۴۱۳۷۲۵۵۸۸۲ - ۰۴۱۳۷۲۵۲۵۰۶-۹ داخلی ۳۳۶ و ۳۳۳

اعلام مرکز آمار ایران رشد اقتصادی در 9 ماهه نخست سال ، 1398 در حدود منفی 6.7 درصد بوده و رشد اقتصادی بدون نفت نیز تقریباً صفر بوده است. همچنین، نرخ تورم نقطه به نقطه نیز در پایان بهمن ماه 25 درصد بوده است. در چنین شرایطی، هزینه های تحمیل شده در اثر اپیدمی کرونا و همچنین کاهش تولید ناشی از آن، می تواند اقتصاد را با تورم های بالاتر و رشدهای اقتصادی پایین تر مواجه سازد. از بین رفتن برخی از مشاغل و یا کاهش شدید درآمد در برخی از بخش ها باعث کاهش رشد اقتصادی میشود. شوک ناشی از کرونا، اقتصاد را هم با شوک عرضه و هم با شوک تقاضا مواجه میسازد. از یک طرف عرضه نیروی کار کاهش یافته و از طرف دیگر در تأمین مواد اولیه تولید نیز مشکلاتی ایجاد شده است. شوک عرضه، شوک تقاضا را به همراه خواهد داشت. تعطیلی کسب و کارها، منجر به تعدیل نیروی کار می شود و کاهش درآمد خانوار، کاهش تقاضا را به همراه دارد. از طرف دیگر عدم اطمینان نسبت به آینده، خانوار را به تصمیم پس انداز بیشتر و به تعویق انداختن خرید اقلام غیرضروری ترغیب میکند. همین امر کاهش تقاضای کل بیشتری را موجب می شود. فضای کسب و کار در کشور به واسطه رخدادهایی همچون اعمال تحریم های یکجانبه ایالات متحده آمریکا، قطع مراودات بانکی بین المللی، کاهش ارزش پول ملی و افزایش نرخ تورم اوضاع مناسبی را به خصوص در سال 98 تجربه نکرده است. در این میان، کرونا و ویروس که مهمان ناخوانده روزهای پایانی سال 98 بود، چالش های پیش روی فعالان کسب و کار را تشدید کرده و بسیاری از آن ها را با تهدید جدی برای بقا مواجه ساخته است. تداوم این روند میتواند سبب کاهش قدرت خرید و در نتیجه، شکل گیری یکچرخه جدید از رکود در فضای کسب و کار کشور باشد. (احمدیان یزدی و رضوی، 1399: 196)

آثار اپیدمی و ویروس کرونا بر اقتصاد

- 1- افت شدید در کسب و کارها به خصوص کسب و کارهای مرتبط با تقاضای خانوارها
- 2- کاهش سرمایه گذاری به خصوص در کسب و کارهای خرد و کلان
- 3- کاهش شدید تولید و رشد اقتصادی، افزایش تنش در بازارهای مالی
- 4- کاهش صادرات و اخلاص در تنظیمات فروش خارجی
- 5- تعدیل نیروی کار شاغل در بخش های رسمی و غیررسمی
- 6- کاهش درآمد طبقات پایین درآمدی و بدتر شدن توزیع درآمدها

مهم ترین رسته های آسیب پذیر در پاندمی کرونا

- مراکز تولید و توزیع غذاهای آماده اعم از رستوران ها، کافه ها، طبخاتی، تالارهای پذیرایی، قهوه خانه ها، اغذیه فروشی ها (و موارد مشابه به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت)
- مراکز مربوط به گردشگری شامل هتل ها، هتل آپارتمان ها، مجتمع های جهانگردی و گردشگری، مهمانپذیرها، مهمانسراها، مسافرخانه ها، زائرسراها (و موارد مشابه به تشخیص وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی)
- حمل و نقل عمومی مسافر درون شهری و برون شهری اعم از هوایی، جاده ای، دریایی و ریلی دفاتر خدمات مسافرتی گردشگری
- تولید و توزیع پوشاک
- تولید و توزیع کیف و کفش
- مراکز توزیع آجیل، خشکبار، قنادی، بستنی و میوه
- مراکز و مجتمع های ورزشی و تفریحی
- مراکز و مجتمع های فرهنگی و آموزشی
- مراکز تولید، توزیع و فروش صنایع دستی

تورم و افزایش قیمت ها

بررسی ها نشان میدهد نرخ تورم نقطه به نقطه در پایان سال 98 به رقم 22 درصد و نرخ تورم متوسط نیز به حدود 35 درصد رسید. دیگر بررسی ها نشان میدهد شیوع کرونا میتواند سه اثر بر روی روند نرخ تورم داشته باشد : کاهش تقاضای مصرفی، کاهش دارایی های ارزی و نحوه بهره گیری از سیاست های پولی میتواند سه بردار اصلی اثرگذار بر آینده نرخ تورم در سال جاری باشد. اگرچه ایجاد رکود و تقاضای مصرفی میتواند به نوعی باعث تداوم روند کاهشی

آدرس دبیرخانه همایش: آذربایجانشرقی، مراغه، بلوار شهید درخشسی، مجتمع اداری و آموزشی

دانشگاه آزاد اسلامی مراغه، ساختمان اداری اندیشه شهید سلیمانی، طبقه دوم

تلفن تماس: ۰۴۱۳۷۲۵۵۸۲ - ۰۴۱۳۷۲۵۲۵۰۶-۹ داخلی ۳۳۶ و ۳۳۳

نرخ تورم باشد، اما از سوی دیگر، افزایش نرخ ارز به دلیل کاهش عرضه آن یا احتمالاً بهره‌گیری از سیاست‌های پولی انبساطی در ماه‌های پیش‌رو می‌تواند اثر افزایشی بر نرخ تورم داشته باشد. اما به‌طور کلی به نظر نمی‌رسد که وزن عوامل افزایشی بیشتر از عواملی کاهش‌ی نرخ تورم باشد. (احمدیان یزدی و رضوی، 1399: 187)

آثار کرونا بر تورم

تورم ماهانه اسفند اگرچه با افزایش نسبی نسبت به بهمن ماه ثبت شده است، اما نکته قابل توجه این موضوع است که با توجه به بالا بودن نرخ تورم ماهانه اسفند ماه در هر سال، شاید این انتظار وجود داشت که در پایان سال قبل نیز این روند افزایشی ثبت شود. به نظر می‌رسد که بیماری کرونا که در اسفند ماه سال قبل آغاز شد، می‌تواند سه اثر بر روند تورم ایجاد کند. از این سه اثر، یک اثر نقش کاهشی و دو اثر نقش افزایشی داشته باشد. در ابتدای اسفند ماه دو سال قبل به‌طور رسمی اعلام شد که پای این بیماری به ایران باز شده است و در نتیجه روند بسیاری از کسب و کارها با اختلال روبه‌رو شد. از سوی دیگر، بسیاری از تقاضاهای غیرضروری مانند خرید پوشاک یا املاک کاهش یافت و جای آن را به مایحتاج ضروری مانند خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها و وسایل بهداشتی داد. بنابراین به نظر می‌رسد که کاهش تقاضای مصرفی روی نرخ تورم اثر کاهشی دارد که این روند می‌تواند در سال جاری نیز تداوم داشته باشد. البته از سوی دیگر، بیماری کرونا می‌تواند روی نرخ تورم اثر افزایشی نیز داشته باشد. در حال حاضر این بیماری باعث اختلال در صادرات غیرنفتی و همچنین افت قیمت نفت و محصولات پتروشیمی شده است. در نهایت این موضوع می‌تواند اثر افزایشی در نرخ ارز و در نهایت نرخ تورم داشته باشد. نکته کلیدی برای حفظ اقتصاد این است که تا آنجا که ممکن است در حالی که رکود را تحمل می‌کنیم، برای بهبودی سریع موقعیت تلاش نماییم. دلیلی ندارد که این بحران نقاط قوت اساسی اقتصاد کشور را تضعیف کند. همچنین شاخص‌های آماری در ایران بیانگر این است که بخش‌های حمل و نقل، گردشگری، رستوران‌ها، بخش آموزش، بخش سرگرمی‌ها، خدمات خرد شهری (آرایشگاهها، اغذیه‌ها و...) بیشترین آسیب را از شیوع کرونا دیده‌اند. توقف کامل فعالیتها، نیمه تعطیل شدن و دورکاری در بسیاری از کسب و کارها موجب کاهش حجم تولید و در نهایت، رکود اقتصادی در آینده می‌شود. به منظور کاهش آسیب در حوزه کسب و کار، تعامل و کنش فعالانه از سوی سه بازیگر یعنی فعالان اقتصادی، نهادهای صنفی و قانونگذار ضروری است. سیاست‌گذاری در زمینه کاهش تأثیرات نامطلوب کووید 19 بر کسب و کارهای داخلی، نیازمند تفکیک این کسب و کارها بر اساس میزان آسیب‌پذیری آن‌ها در شرایط بحرانی است. شرکت‌های فعال در حلقه‌های مختلف زنجیره ارزش صنایع سنگین و زیربنایی نظیر نفت و گاز، معدن‌کاری، فولاد، فلزات اساسی و خودرو سازی در این دسته قرار می‌گیرند. دسته بعدی به صنایعی تعلق دارد که حتی در شرایط بحرانی نیز روند فعالیت خود را ادامه می‌دهند و تعطیلی یا توقف تولید برای آن‌ها در بحرانی‌ترین حالت به معنای کاهش موقتی درصدی از تولید و جبران سریع این کاهش پس از بروز اولین نشانه‌های مثبتی بر رفع بحران است. صنایعی نظیر: مواد غذایی، دارو سازی و محصولات بهداشتی از جمله صنایعی هستند که حتی با فرض بر تشدید بحران ناشی از کووید 19 به دلیل لزوم پاسخگویی به نیازهای اساسی جامعه به فعالیت خود ادامه خواهند داد. بنابراین، سیاست‌گذاری در خصوص کنترل کرونا و ویروس در دسته سوم از کسب و کارها که بیشتر به صورت شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط اداره میشوند و عمدتاً در بخش خدمات شکل گرفته‌اند، حساسیت بیشتری دارد. از جمله این کسب و کارها: آرایشگاه‌ها، رستوران‌ها، باشگاه‌های ورزشی، آموزشگاه‌ها و بخش‌های مربوط به گردشگری هستند. در این میان بخش دیگری از کسب و کارها نیز در وضعیت فعلی نه تنها بازار خود را از دست نمی‌دهند، بلکه مشتریان جدیدی به دست می‌آورند. کسب و کارهای آنلاین (طیف وسیع استارت‌آپ‌ها) و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات ارتباطی (اپراتورهای تلفن همراه و تأمین‌کنندگان زیرساخت اینترنتی) از جمله این شرکت‌ها هستند. (کریمی و کیاسر، 1399: 62)

راهکارهای برون رفت از رکود کسب و کار در پاندمی کرونا

کسب و کار همواره متأثر از شاخص‌هایی است که هر یک به نوبه خود می‌توانند زمینه این فضا را بهبود یا اثری منفی بر آن داشته باشند. آنچه محرز و مسلم است وجه اشتراک عوامل تأثیرگذار بر این اکوسیستم در سراسر کشورهای توسعه یافته، در حال توسعه و حتی کشورهای کمتر توسعه یافته می‌باشد. امروزه نقش بنگاه‌های خرد و کوچک تأثیر زیادی بر اقتصاد کشورها و تولید ناخالص داخلی آنها دارد که البته این تأثیر در کشورهای در حال توسعه جایگاه ویژه‌ای دارد.

آدرس دبیرخانه همایش: آذربایجان‌شهری، مراغه، بلوار شهید درخشسی، مجتمع اداری و آموزشی

دانشگاه آزاد اسلامی مراغه، ساختمان اداری اندیشه شهید سلیمانی، طبقه دوم

تلفن تماس: ۰۴۱۳۷۲۵۵۸۳ - ۰۴۱۳۷۲۵۲۵۰۶-۹ داخلی ۳۳۶ و ۳۳۳

در واقع اگر از دیدگاه آینده پژوهی بخواهیم به این موضوع ببینیم شاید استفاده از "روندها" و "وقایع" برای این ویروس تا حد زیادی ناآشنا باشد اما بهره گیری از موارد مشابه و رخدادهای متفاوت میتواند ما را در اتخاذ تصمیمات منطقی تر یاری رساند. کاهش ارزش پول ملی، افزایش تورم و عدم نظارت های صحیح و علمی در بازار و بکارگیری روش های غیر منطقی و قیمت گذاری های توجیه ناپذیر، برای اقتصاد دانان خود بستری مناسب را برای تاثیر پذیری بیشتر و سریع تر فضای کسب و کار ایران در روزهای اخیر ایجاد کرده است. هر کسب و کاری فرمول مدیریتی جداگانه میخواد برای بخش های خدماتی، تولیدی، گردشگری، مسکن، خودرو، بورس، بازارهای نفتی و... راهکار خاصی لازم است. اگر بخواهند به کسب و کار برگردند باید بررسی شود که چگونه عمل کنیم تا این مشاغل رشد داشته باشند باید هر صنفی را جداگانه در نظر گرفت و برای آن برنامه ریزی داشت. در عصر پسا کرونا شاهد تغییر در رفتار و سبک زندگی مردم و همچنین کسب و کارها خواهیم بود و دوران پسا کرونا، پر از تهدید و فرصت خواهد بود؛ بنابراین اگر بتوانیم تهدیدها را خنثی و از فرصت ها استفاده کنیم، موفق خواهیم بود. (تقوا، 1399: 185)

برخی راهکارهایی که می تواند در دوران پسا کرونا یاریگر فضای کسب و کار باشند؛ عبارتند از:

- 1- تلاش کلیه مسئولین کشور برای افزایش اعتماد عمومی مردم به حاکمیت از طریق ضابطه مندی حاکمیتی (توجه به شایسته سالاری) و جهان پذیری اقتصادی
- 2- تلاش برای حذف پارامترهای تاثیرگذار که موجب افول سرمایه های اجتماعی در کشور گردیده (رشد سیستم های اجتماعی) و انضباط مندی اجتماعی
- 3- باز آفرینی استراتژی های کشور در حوزه های کسب و کار و پرهیز از تزیق راهکارهای کوتاه مدت بدون در نظر گرفتن اثرات منفی این تصمیمات در بلند مدت به عبارتی ضرورت تدوین چشم انداز برای معماری کسب و کار در کشور
- 4- تلاش همه جانبه برای ایجاد شفافیت در کلیه حوزه های مرتبط با اکوسیستم کسب و کار و بهبود جایگاه شفافیت ایران
- 5- کمک به سرمایه گذاران واقعی داخلی و خارجی بمنظور اطمینان از حمایت های حاکمیتی برای بهبود فضای کسب و کار (اهرم سازی مزیت های محدود و استفاده اصولی از مزیت های رقابتی کشور)
- 6- بازنگری و خلق استراتژی هایی برای ایجاد سیستم های نوین مدیریتی و مدیریت سیستم ها با بهره گیری از تجارب موفق سایر کشورها (ساختار زدایی و ضرورت جهش خلاقانه)
- 7- پذیرش خردمندانه ضرورت بازنگری در برخی قوانین و مقررات حوزه کسب و کار بعنوان یکی از الزامات شروع کار مجلس یازدهم چرا که باید باور کنیم قانون، تبلور باورهای اخلاقی هر جامعه است
- 8- پرهیز از اقتصاد سیاسی و جایگزین نمودن سیاستهای اقتصادی صحیح بجای آن (دمل چرکی معلق بودن را باید نیشتری زد ، حتی اگر جای زخمش باقی بماند)
- 9- پرهیز از نگاه نزدیک بین به موضوعات کسب و کار و استفاده از یک تفکر سیستمی مبتنی بر وجوه مختلف این موضوع و پذیرش وابستگی متقابل اجزاء و پرهیز از پافشاری بر تفکر خطی
- 10- تعیین شاخص های کلیدی عملکرد بخصوص درایام جاری و پرهیز از سندروم تزلزل در تصمیم گیریهای منطقی و مبتنی بر واقعیات به منظور پیشگیری، کنترل و کاهش آسیب های اقتصادی-اجتماعی برآمده از اپیدمی ویروس کرونا با توجه به مأموریت والای سازمان تعزیرات حکومتی

در جهت حمایت از حقوق مصرف کنندگان و تولید کنندگان و به طور کلی ارتقاء حقوق شهروندان، راهکارهای زیر ارائه می گردد:

- آگاهی بخشی عمومی در زمینه پیشگیری از وقوع تخلفات اقتصادی از طریق رسانه های عمومی مانند صدا و سیما و مطبوعات جهت کاهش زمینه ها و سوء رفتارهای اقتصادی در جامعه و ارتقاء مهارت های لازم در برابر رفتارهای ناهنجار و تخلف زا.
- آموزش همگانی "فرایند نظام به خرید کالا و خدمات "به جهت افزایش آگاهی آحاد جامعه از فعالیت اقتصادی سالم و عوارض سوء رفتارهای اقتصادی از راه رسانه های گروهی
- دعوت از مردم به جهت حفظ حقوق یکدیگر
- بهره گیری از نظارت و کنترل فرهنگی نرم، بازرسی منظم، مقتدر، نظام مند و ادواری

آدرس دبیرخانه همایش: آذربایجانشرقی، مراغه، بلوار شهید درخشسی، مجتمع اداری و آموزشی

دانشگاه آزاد اسلامی مراغه، ساختمان اداری اندیشه شهید سلیمانی، طبقه دوم

تلفن تماس: ۰۲۱۳۷۲۵۵۸۲ - ۰۲۱۳۷۲۵۲۵۰۶ داخلی ۳۳۶ و ۳۳۳

- تشویق تجار و فعالین اقتصادی در جهت ارائه خدمات در چارچوب وظایف صنفی
- افزایش سطح سواد اقتصادی به جهت مبارزه با علت ها و عوامل تخلف زا
- ترویج فرهنگ تاب آوری در مبارزه با ویروس کرونا
- ترویج فرهنگ نشاط اجتماعی و اقتصادی در میان بازاریان
- شناسایی مشاغل آسیب پذیر و ارائه راهکار جهت بازگشت آنها به فضای کسب و کار

پسا کرونا و بهبود محیط کسب و کار

در شرایط حاضر ضروریست، بیش از هر چیز دیگری به اقتصاد و بهبود محیط کسب و کار پسا کرونایی بیندیشیم بویژه در حوزه بهبود محیط کسب و کار (کووید 19 که در میان مدت و بلند مدت میتواند از یک تهدید به یک فرصت طلایی تبدیل شود و با مدیریت راهبردی و به هنگام پسا پدیده کرونا) را به هدف مطلوب و اقتصادی پایدار برسانیم. بررسی تجارب کشورهای موفق نیز نشان میدهد که شروع عصر طلایی کسب و کار هایشان معمولاً پس از چنین شوک های بزرگی بوده است و مدیریت راهبردی و به هنگام پسا پدیده، آنها را به هدف مطلوب و اقتصادی پایدار رسانده است. در شرایط اپیدمی، بسیاری از کسب و کارها با سطح نقدینگی معمول خود، تنها بین یک تا سه ماه قادر به ادامه فعالیت هستند؛ چرا که آنها علیرغم کاهش میزان فروش و درآمد، همچنان نسبت به پرداخت هزینه های حقوق و دستمزد، اجاره، تامین اجتماعی، مالیات و ... متعهد هستند. از طرف دیگر، عمده کسب و کارها به دلیل عدم حضور نیروی کار، با کمبود شدید نیروی کار و همچنین به دلیل اختلال در زنجیره تأمین، با عدم دسترسی به مواد اولیه مواجه میشوند. از نظر کسب و کارهای خرد، کوچک، متوسط و خدماتی، مهمترین مداخله مطلوب توسط دولت، ابتدا در حوزه اجاره و سپس در حوزه مالیات است. به عبارت دیگر، حمایت مالی و موضوع تأمین اجتماعی، در اولویت های بعدی قرار دارند. (علیدوستی شهریکی و کیانی، 1401: 140)

مشاغلی که می بایستی پس از کرونا به رونق آن ها توجه ویژه داشت عبارتند از:

- خدماتی که در محل مورد نظر خدمات ارائه میدهند مانند تعمیرکار، کارواش و غیره، احتمالاً پس از دوره کرونا با استقبال بیشتری از سوی سرمایه گذاران و مشتریان روبرو شوند.
- کسب و کارهای آنلاین قطعاً با استقبال بیشتری مواجه خواهند شد، چراکه در شرایط مختلف امکان خدمات رسانی به مردم برای آنها فراهم است.
- از آنجا که اقتصاد و سبک زندگی به سمت دیجیتالی شدن پیش میرود، هوش مصنوعی بیشتر مورد توجه و توسعه قرار میگیرد تا با استفاده از ظرفیت های این حوزه و همچنین اینترنت اشیا، بتوان نیاز به ارتباط فیزیکی افراد برای دریافت خدمات را کاهش داد.
- یکی دیگر از خدماتی که میتواند مورد توجه کارآفرینان قرار گیرد، آموزش آنلاین است، چرا که در ایران حدود 18 میلیون دانشجو و دانش آموز وجود دارد که نیازمند خدمات آموزشی از راه دور هستند و کشور نیز ظرفیت انجام این کار را ندارد.
- صنعت دارو نیز از جمله مواردی است که در دوران پس از کرونا با همکاری شرکتهای دانش بنیان و سرمایه گذاری، میتواند شتاب چشمگیری بگیرد و صادرات آن افزایش یابد.
- نگاه تغییر پارادایمی به دوران پس از کرونا یعنی باید به چند نکته بصورت جدی توجه کرد. در تمام دنیا تقاضا نسبت به کالاهای بهداشتی، درمانی و بیمارستانی وجود دارد که ماده خام اولیه این محصولات مشتقات نفتی است. در شرایطی که تقاضا در این سطح بالا وجود دارد و میتوان گفت حتی پس از فروکش کردن کرونا به دلیل تغییر سبک زندگی مردم تا مدت ها استفاده از این قبیل کالاها رواج خواهد داشت، تولید در این زمینه بدون تردید برای ما یک فرصت تلقی میشود. (عباسی، 1400: 255)

چارچوب نظری و مفهومی

جامعه ایرانی طی چند ماه اخیر، چه در ساحت اجتماع و چه در حوزه سیاسی، تحولاتی را تجربه کرده است. از جمله

ویژگی های تحولات چند ماه اخیر جامعه ایرانی رویدادهای غیر قابل تخمین و نیز تکرار و باز تولید آنها بوده است. همین ویژگی ها منجر به طرح این پرسش شده که آیا میتوان گفت فضای کسب و کار در این مدت دچار بی نظمی و آشوبگرانه شده است؟

برای تحلیل فضای کنونی جامعه بازار ایران و جهان، "نظریه آشوب" استفاده میشود و با در هم تنیدن آن با مفهوم اثر "پروانه ای" در نظریه لورنز، مدلی تبیینی برای پیچیدگی فضای اقتصادی - اجتماعی و پیامدهای آن در جامعه ایران ارائه میشود.

نظریه آشوب با گذر از این مفروض های نیوتونی و با تکیه بر مبانی فیزیک کوانتومی، این اصل را بیان میکند که در سیستمی پیچیده نمیتوان گفت یک اتفاق دقیقاً دوباره تکرار خواهد شد، بلکه درست در نقطه مقابل در این گونه سیستم ها نظم و بی نظمی مکمل همدیگر هستند. مدل آشوب در واقع گویای آن است که تحولات اقتصادی و اجتماعی مکان پرورده و زمینه پرورده و زمان پرورده هستند و نباید به دنبال قاعده ای عام و جهان شمول برای تبیین و تحلیل آنها بود؛ در مقابل باید، به دنبال قواعد خرد، محلی و متناسب با زمینه ها و زمانه جدید بود؛ زمینه و زمان هایی که خود دنیای مدرن نیز از گزند دگرگونی های مدهوش کننده آن در امان نیست. در نظریه آشوب با بهره آزادانه از چنین آموزههایی در ساحت اقتصاد و سیاست، چنین انگاشته میشود که آنچه مایه تأثیرگذاری بازیگران در این عرصه ها میشود، از حاکمیتی که دارند یا از قانونی که نوشته شده برنمیخیزد، بلکه در پدیده های ارتباطی در اقتداری که میتوانند اعمال کنند ریشه دارد. یکی از مهمترین مفاهیم به کار رفته در نظریه آشوب، "اثر پروانه ای" است که نقش عوامل کوتاه مدت در بروز تحولات بزرگ و احتمالاً آشوبناک را تبیین کند. میتوان اثر پروانه ای را که سنگ بنای نظریه آشوب است، به طور خلاصه اینگونه بیان کرد که رخدادهای کوچک میتوانند تأثیرات بسیار گسترده ای داشته باشد. اثر پروانه ای به این معناست که تغییر جزئی در شرایط اولیه میتواند به نتایج وسیع و پیش بینی نشده در ستادهای سیستم منجر شود. در نظریه آشوب یا بی نظمی اعتقاد بر آن است که تمامی پدیده ها به خصوص ویروس کرونا، نقاطی وجود دارند که تغییری اندک در آنها سبب تغییرات عظیم خواهد شد و در این رابطه سیستم های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی از اثر پروانه ای برخوردارند. در واقع با ایجاد ویروس کووید 19 در وهان چین در تمام جهان طوفانی برپا شد، و تحلیل گران اجتماعی و اقتصادی باید با آگاهی از این نکته مهم به تحلیل و تنظیم مسائل مربوطه بپردازند. (حسینی و شاملو، 1401: 25)

مدل آشوب در ایران

شرایط کرونا، جهان جدیدی شکل داده است و شکی نیست که تبعات فراوانی بر یکایک جوامع نیز خواهد داشت، البته به نحوه عملکرد و مواجهه حکومت، دولت و ملت ایران با بحران کنونی بستگی دارد. همچنین به نحوه عملکرد و سازکارهای جهانی و نهادهای بین المللی و تحولات فناوری در این زمینه وابسته است. بنابراین نمی توان به طور قطع و روشن در باره آینده جامعه ایران سخن گفت اما با در نظر گرفتن برخی واقعیت هایی که اکنون آشکار شده است میتوان گفت امکان شکل گیری چند تحول، کاملاً محتمل است. برخی رخدادهای فردی و در سطح خرد قابل بحث هستند و برخی دیگر در سطح میانی مثل نهاد خانواده و نهادها و مناسک اجتماعی قابل مطالعه میباشند. در ایران "پسا کرونا" فرهنگ سیاسی مردم دستخوش تغییراتی خواهد شد و در نتیجه این تحول، نظام سیاسی ایران لاجرم باید به بازاندیشی در بنیادهای فکری و سیاسی خود بپردازد. در غیر این صورت میتوان این احتمال را داد که آشوب ها و چالش های فراگیر مهارناپذیری در حوزه اقتصاد و آسیبهای اجتماعی در ایران پس از کرونا در بر بگیرد. بنابراین رسالت عظیم روشنفکران در تأمین سلامت و پویایی فردی - اجتماعی اعضای جامعه، تعریف شده است، اما در حال حاضر مسئله اصلی که جامعه با آن دست و پنجه نرم می نمایند این است که، سلامت و پویایی همچنین نشاط اجتماعی با شیوع بیماری کووید 19 به خطر افتاده است. مسئولین میتوانند با استقرار نظام مدیریت استراتژیک منابع انسانی و تحت تأثیر سه شرط لازم و کافی حمایت در رفع تعارض های کار و درگیری های خانواده، تأمین بالندگی ساختاری در حوزه سالم سازی فضای کسب و کار، پرورش تعاملات روانشناختی مثبت فردی - سازمانی اعضا، و با رفع موانع سازمانی - اجتماعی نشاط آفرینی از طریق برندسازی توانمندی های جوانان، زمینه ساز تأمین سلامت و نشاط اجتماعی جامعه شود. با قدرت فناوری های نوین ارتباطی هم زمان میتوان "امید اجتماعی" را در قالب شکل های متفاوت به جامعه بازگرداند. اما میتوانیم درک کنیم که چرا قواعد نظریه های خطی دیگر راهگشای تبیین پیچیدگی فضای ملتهب اقتصادی - اجتماعی و سیاسی ایران نیست. میتوانیم متوجه شویم که چرا رخدادهای کوچک میتوانند همه پیش بینی ها را دگرگون کند و چرا هر اتفاق کوچکی میتواند تأثیراتی گسترده در پی داشته باشد. پس از هر رخداد بهداشتی - سیاسی ناامخوان، محصور گفتمان نظریه های خطی نباشیم. (سجادی، 1398: 100)

آدرس دبیرخانه همایش: آذربایجانشرقی، مراغه، بلوار شهید درخشسی، مجتمع اداری و آموزشی

دانشگاه آزاد اسلامی مراغه، ساختمان اداری اندیشه شهید سلیمانی، طبقه دوم

تلفن تماس: ۰۴۱۳۷۲۵۵۸۲ - ۰۴۱۳۷۲۵۲۵۰۶ - داخلی ۳۳۶ و ۳۳۳

با استناد به نظریه آشوب به طور خلاصه میتوان گفت جامعه ایران از نظر مهارتهای تحلیلی پیشرفت کرده و مطالبه گرتر شده است، به دلیل ناتوانی در پاسخگویی به مطالبات نارضایتی و بحران شکل میگیرد. این بحران به افزایش شمار خرده گروه ها منجر میشود. افزایش شمار خرده گروه ها موجب کژکارکردی حوزه های اقتصادی و اجتماعی و مدیریت کسب و کار میشود. در این هنگام است که تحولی کوچک (اثر پروانه ای) میتواند پیامدی گسترده و غیرقابل پیش بینی داشته باشد.

بحث و نتیجه گیری

شیوع بیماری کووید 19 و عدم رعایت پروتکل های بهداشتی تاثیر عمیقی بر نرخ جرایم در حوزه سلامت گذاشته است. کرونا فقط یک تهدید بهداشتی محسوب نمیشود بلکه میتواند یک تهدید اجتماعی اقتصادی به شمار آید و تغییر سبک زندگی مردم و همچنین تحت تاثیر قرار گرفتن روابط اقتصاد گواهی بر این ادعا میباشد. بیماری کوید 19 یک وضعیت اضطراری در سراسر جهان به وجود آورده است که تهدید ویرانگر برای شاخص های سلامت روان و اقتصاد و روابط اجتماعی میباشد. فاصله گذاری اجتماعی و قرنطینه آسیب جدی به روابط اجتماعی وارد کرده است. به دنبال قرنطینه عواملی همچون بیکاری طولانی مدت از دست دادن مشاغل و کاهش درآمد خانواده در بسیاری از کشورها ایجاد شده است. کاهش روابط اجتماعی و شرایط متغیر اقتصادی میتواند منجر به بحران های جدی در کلان شهرها شود. در هنگام وقوع یک خطر یا بحران اجتماعی همانند همه گیری ویروس عموم جامعه طبق عقلانیت فردی دو نوع رفتار را نشان میدهند: الف. پیشگیری که رویکرد منطقی و مثبت است ب. اضطراب و نگرانی مداوم که رویکردی انفعالی و اثر آن منفی و مخرب است. لذا بایستی شورای سیاست گذاری ویروس کرونا ترکیبی از اقتصاددانان و جامعه شناسان فعال باشند تا بتوانند ضمن چالش های پیشرو آینده ایران چشم اندازی در حوزه رفتاری و اقتصادی پس از کرونا ترسیم کنند تا متناسب با آن مسائل سیاست های پیشگیرانه اجتماعی و اقتصادی اتخاذ کرده بدین ترتیب میتوان گفت که مساله اصلی تحقیق معطوف پیامدهای اقتصادی و اجتماعی ویروس کرونا با رویکرد بهبود کسب و کار میباشد. این تحقیق محدودیت هایی به همراه دارد مقاله های مورد بررسی از نوع همبستگی بوده اند، همچنین در دوره زمانی مشخص صورت گرفته است که می تواند وضعیت روانی جمعیت را طی دوره زمانی منعکس کند. با این حال، شرایط روان شناختی با گذشت زمان و تغییرات محیطی تغییر می کند. بنابراین لازم است که تاثیرات روان شناختی کرونا ویروس در دوره ای طولانی تر و آینده نگر ترسیم شود. شیوع بیماری کرونا می تواند بر سلامت روان افراد در جوامع مختلف تاثیر بگذارد. بنابراین، حفظ سلامت روان افراد و ایجاد مداخله های روان شناختی که بتواند سلامت روانی گروه های آسیب پذیر را طی بیماری همه گیر کووید 19 بهبود بخشد، ضروری به نظر می رسد. در این راستا پیشنهاد میشود آموزش های بهداشتی و درمانی در حوزه سلامت و استفاده از راهبردها، فنون و مداخله های روان شناختی مناسب در راستای حفظ و بهبود سلامت عمومی جامعه اقدام کرد.

نگرش نظام حقوقی ایران به بیماری های واگیردار به مثابه یک واقعه گذرا بوده است. بر این اساس، مسئولیت منتقل کنندگان ویروس کووید 19 مطابق مقررات کیفری خاص قابل تطبیق تام نبوده، باید مسئولیت کیفری ناشی از انتقال ویروس مذکور را ذیل عموماً حقوق کیفری پی گرفت. هرچند وجود قانون خاص طرز جلوگیری از بیماری های آمیزشی و واگیردار می توانست نویدبخش وجود مقررات خاص در این حوزه باشد؛ اما قدمت قانون مذکور و عدم روزآمدی مانع از کاربست مؤثر آن می شود.

در این راستا، پیشنهاد می شود که به موجب دشواری های اثبات رابطه سببیت در احراز وقوع عناوین مجرمانه موجود، پیش بینی نظام قانونی خاص برای پیشگیری از شیوع هر چه بیشتر ویروس مذکور و سایر بیماری های واگیردار در دستور کار مقنن قرار گیرد.

منابع

1. آقابابایی، حسن (1400)، مطالعه تطبیقی حقوق وضعیت اضطراری با نگاهی به مدیریت بیماری کووید 19؛ از مبانی قانونی تا تجویز مداخله کیفری، فصلنامه حقوق دادگستری، زمستان 1400، شماره 116: 31-1
2. احمدیان یزدی، فرزانه و رضوی، میر عبدالله (1399)، مطالعه آثار همه گیری بیماری کووید 19 به بازار نفت جهان و ایران، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات اقتصادی کاربردی ایران، دوره 9، شماره 36: 209-183

3. احمدی، شهرزاد و گرکز، منصور (1399)، چشم انداز هزینه سلامت اقتصادی در بیماران مبتلاء به ویروس کووید 19، فصلنامه مطالعات میان رشته ای در علوم انسانی، تابستان 1399، شماره 47 : 25-54
4. بهیمی، محمدعلی و شهبازیان، علی (1399)، حمایت از حق بر سلامت در دعاوی سرمایه گذاری ناشی از بیماری های فراگیر جهانی با تکیه بر کووید 19، مجله تحقیقات حقوقی، تابستان 1399، شماره 90 : 245-276
5. تقوا، محمدرضا (1399)، تاثیر آگاهی امنیتی به پیروی از مقررات امنیتی از سوی کاربران دورکاری در دوره همه گیری کووید19، فصلنامه پژوهش های مدیریت عمومی، زمستان 1399، دوره 13، شماره 50 : 179-204
- 6 . حسینی، مهدی و شاملو، باقر (1401)، مسئولیت کیفری ناشی از انتقال ویروس کووید19 در نظام حقوقی ایران، فصلنامه تحقیقات حقوقی، بهار 1401، شماره 97 : 11-30
- 7 . زادافشار، سارا، خردمند، محدثه و فرامرزی، سالار (1400)، ابعاد روانشناختی رابطه والد-کودک در همه گیری کووید 19؛ مطالعه موردی، مجله رویش روانشناسی، اردیبهشت 1400، شماره 59 : 151-160
- 8 . سجادی، حمید (1398)، شناسایی و تحلیل مولفه های تاب آوری جامعه ایران در مقابله با بحران شیوع کووید 19، فصلنامه مطالعات قدرت نرم، پاییز و زمستان 1398، دوره 9، شماره 21 : 91-117
9. عباسی، ابراهیم (1400)، بحران های پاندمیک(بیماری های همه گیر) و سیاست؛ فرصت ها و تهدیدات پساکرونا(کووید19) در ایران، فصلنامه سیاست مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دوره 51، بهار 1400، شماره 1: 233-260
- 10 . علیپور، احمد، اورکی، محمد و فرمان، آریتا (1398)، مروری بر اثرات عصبی و شناختی کووید19، نشریه عصب روانشناسی، زمستان 1398، شماره 11 : 136-142
11. علیدوستی شهرکی، ناصر و کیانی، محمدرضا (1401)، مسئولیت مدنی دولت در قبال ویروس کرونا(کووید19)، فصلنامه علوم انسانی و اسلامی در هزاره سوم، دوره 6، بهار 1401، شماره 2 : 135-147
12. علی مولایی، اسما (1398)، مروری بر بیماری کووید19، مجله زیست شناسی ایران، زمستان 1398، شماره 6 : 153-157
13. کریمی، فروغ و کیاسر، امیر (1399)، توصیه های مک کنزی برای نحوه بازگشایی اقتصاد در زمان شیوع کووید 19، فصلنامه کار و جامعه، خرداد 1399، شماره 241 : 56-64
14. محدث اردبیلی، ابوالفضل، شید عنبرانی، بهناز، بامشگی، مهسا و رجائی، زهرا (1399)، درمان های روانشناختی در بیماری کرونا(کووید19)، مجله مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، بهار 1399، شماره 49 : 1-6
15. ملک افضل، حسین و ملک افضل، بهاره (1399)، محله محوری راهبرد اساسی برای مبارزه باکووید 19، مجله فرهنگ و ارتقاء سلامت، پاییز 1399، شماره 12 : 230-233

The Effect of Spread of Disease Covid-19 on Rate Economy & Health Crimes & Challenges Facing it

Farzane Vazirimehr

Master's Student in Criminal Law & Criminology, Tasouj Center, Islamic Azad University, Tasouj, Iran
fa.vaziry@gmail.com

Mohammad nasirpour

Master's Student in Criminal Law & Criminology, Tasouj Center, Islamic Azad University, Tasouj, Iran
mohammad.nasirpour@yahoo.com

Abstract

The spread of covid-19 disease and non-observance of health protocols have had a profound effect on the crime rate in the health sector. Corona is not only a health threat, but it can also be considered a socio-economic threat, and the change in people's lifestyles and the impact of economic relations are proof of this claim. The main issue is what are the effective factors in the occurrence and spread of the coronavirus disease and what are its preventive measures? The goals of this research are to explain the factors affecting the covid-19 disease, which is also spreading under the new strain, and its impact on the economy and crimes committed in the health field, and the challenges facing it, and providing preventive measures. One of the most important factors is non-observance of health protocols, lack of income of the marginalized sections of the society, etc., and one of the most important ways to prevent the spread and commission of crimes in this area is to provide the health and treatment needs of the poor. Wealthy and poor society and health education in the field of health. The research method in this article is descriptive-analytical. Based on this, this article aims at the social etiology and strategies to prevent the spread of the coronavirus and to get out of the business recession and improve the economy.

Keywords: Covid-19, Corona Pandemic, Rate Economy, Health Crimes.